

ЗАТВЕРДЖУЮ

**ректор Національного університету
«Одеська юридична академія»**

професор

Олег ТОДОЩАК

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Кулик Анастасії Валеріївни на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» (тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 02.12.2020 року, протокол № 3)

Витяг

**з протоколу засідання фахового семінару кафедри кримінального
права Національного університету «Одеська юридична академія»
№ 14 від 04 червня 2026 року**

Присутні:

завідувач кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Степаненко О.В.-
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор Стрельцов Є.Л.
науковий керівник;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор Туляков В.О.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Коломієць Ю.Ю.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Полянський Є.Ю.;
професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор Колодін Д.О.;
професор кафедри кримінального права, к.ю.н., доц. Мирошніченко Н.А.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Хімченко С.А.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Чугуніков І.І.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Горбачова І.М.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Берш А.Я.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Бойченко В.П.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Тімофєєва Л.Ю.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Ободовський О.В.;

доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Бойченко В.П.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Тімофєєва Л.Ю.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Ободовський О.В.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Тавлуй О.В.;
доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Хильченко А.С.;
доцент кафедри кримінального права, доктор філософії в галузі «Право»
Бубен К.В.;
доцент кафедри кримінального права, доктор філософії в галузі «Право»
Павлова О. С.;
лаборант кафедри кримінального права Ткаченко К. О.;
лаборант кафедри кримінального права Коваль В. А.
аспірант кафедри кримінального права Кулик А.В.

З присутніх 6 докторів юридичних наук та 12 кандидатів юридичних наук (докторів філософії в галузі «Право») – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Кулик А.В. на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувачки ступеня вищої освіти доктора філософії Кулик Анастасії Валеріївни на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», поданої на здобуття вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доповідачка обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризувала його об'єкт та предмет, виклала науково-практичну значимість роботи, надала відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір теми дисертаційного дослідження, здобувачка зазначила, що кримінальні правопорушення проти власності традиційно є найбільш поширеними в усіх країнах світу, в будь-якому суспільстві незалежно від соціально-економічних та політичних умов. Загальна кримінально-правова заборона посягань на чуже майно бере свій початок ще від самих перших правових пам'яток та є актуальною в усі часи. Однак, в усіх країнах така заборона не є універсальною та містить певну специфіку в залежності від різних факторів.

Концептуальні основи побудови системи майнових протиправних посягань може відрізнятися залежно від історичних, економічних, ідеологічних та інших характеристик відповідних держав.

Актуальність дослідження обумовлена високою поширеністю кримінальних правопорушень проти власності. Наприклад, у 2024 році в Німеччині відбувалося значне зростання посягань на чуже майно, зокрема магазинних крадіжок, які завдали збитків на суму 3 мільярди євро (зростання на 20% порівняно з 2022 роком). Також збільшилася кількість кримінальних правопорушень із застосуванням насильства, зокрема із застосуванням вогнепальної та холодної зброї, а також насильницьких злочинів загалом, до 217,3 тисячі випадків, що є найвищим показником із 2010 року. Подібна ситуація спостерігається також в Австрії та Швейцарії. За період 2024 року в Україні було виявлено та зафіксовано 492 479 кримінальних правопорушень, з яких проти власності – 132 910, що склало майже 27 % від всієї кількості. Вказані дані дають підстави стверджувати, що кримінальні правопорушення проти власності мають найбільшу питому вагу в загальній структурі злочинності. Така ситуація підтверджує актуальність та практичну значимість даного дослідження, яке спрямоване на подальшу розробку наукових засад покращення положення щодо протидії таким кримінально-протиправним посяганням.

Вибір для порівняльного дослідження кримінального законодавства та практики держав германської правової сім'ї обумовлений логікою історичного розвитку вітчизняного законодавства під впливом німецької правової доктрини, оскільки українська правова думка першої половини XIX-початку XX століття активно запозичувала з німецької правової науки як цивільно-правові, так і кримінально-правові підходи регулювання суспільних відносин. Відомо, що відповідний проміжок свого історичного існування основою кримінального права на території сучасної України були Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 року та Кримінальне уложення 1903 року, в яких було закладено німецьку концепцію майнових кримінальних правопорушень з розподілом на посягання проти власності та окремих економічних благ та проти майнових прав особи. Звісно, в радянські часи традиційні континентальні підходи були частково змінені під впливом економічних та ідеологічних чинників.

З початком розбудови незалежної України концепція кримінально-правової охорони власності реформувалася, в тому числі, з урахуванням сучасних викликів ринкової економіки. Економічні відносини, що постійно розвиваються, вимагають, щоб норми кримінального права, спрямовані на захист власності, об'єктивно відображали існуючі особливості та тенденції в системі економічних благ. Видається, що саме досвід краї германської типу правової системи має найбільше теоретичне та практичне значення в частині проблематики кримінально-правової охорони власності. Примітно, що саме кримінальній доктрині країн германського типу правової сім'ї вдалося створити одну з найдосконаліших систем майнових кримінальних правопорушень у континентальній правовій родині, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Значний внесок у розробку фундаментальних питань кримінально-правової охорони, в тому числі і кримінально-правової охорони власності зробили Л.М.

Абакіна-Пілявська, П.П. Андрушко, Н.О. Антонюк, М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Ф.Г. Бурчак, Ю.А. Дорохіна, В.О. Глушков, Л.М. Демидова, О.О. Дудоров, В.П. Ємельянов, Д.О. Колодін, В.В. Кузнецов, П.С. Матишевський, А.А. Музика, В.О. Навроцький, П.В. Олійник, Т.О. Павлова, М.І. Панов, А.М. Соловійова, Є.Л. Стрельцов, О.В. Степаненко, О.В. Тавлуй, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, В.Б. Харченко, В.В. Шаблистий, С.Д. Шапченко та багато інших відомих науковців. Однак наразі залишається необхідність поглибленого наукового вивчення концептуальних засад побудови системи майнових кримінально протиправних посягань в країнах германської правової сім'ї з метою використання такого досвіду в національній практиці.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень: Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 №1209-р.; Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ухваленої Законом України від 18 березня 2004 р. №1629-IV.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до планів Південного регіонального центру Національної академії правових наук України: 234/2-Б 5

«Роль правничої науки у вдосконаленні національної правової системи в рамках глобального партнерства та євроінтеграційного розвитку України» на 2025-2030 роки та №148/3-Б «Регіональна юридична наука: сучасні завдання» на 2019-2024 роки; науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан, тенденції та перспективи розвитку кримінального права у ХХІ столітті» на 2016-2020 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 роки (державний реєстраційний номер 0116U001842); науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Тendenції та напрями сучасного розвитку кримінального права» на 2021-2025 роки.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз особливостей кримінально-правової заборони посягань проти власності в державах германської правової сім'ї та формування на цій основі обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення теорії та практики кримінального права України.

Для досягнення цієї мети в дисертації вирішувалися такі **завдання**:

- визначити методологію наукового аналізу кримінальної відповідальності за правопорушення проти власності за законодавством держав германської правової сім'ї;
- здійснити історико-правовий аналіз кримінально-правової охорони власності в Україні та державах германської правової сім'ї;
- з'ясувати поняття власності як об'єкту кримінально-правової охорони в законодавстві України та країнах германської правової сім'ї;
- дослідити концептуальні основи побудови системи кримінальних правопорушень проти власності у кримінальному праві держав германської правової сім'ї;

- вивчити загальну характеристику кримінальних правопорушень проти власності та окремих майнових благ за законодавством країн германської правової сім'ї;
- встановити особливості кримінальних правопорушень проти майнових прав особи за законодавством країн германської правової сім'ї;
- охарактеризувати особливості системи кримінальних правопорушень проти власності у національному кримінальному праві;
- розглянути специфіку кримінальних правопорушень проти майнових прав особи у кримінальному праві України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері кримінально-правової охорони власності в державах германської правової сім'ї та Україні.

Предмет дослідження – кримінально-правові посягання проти власності в державах германської правової сім'ї.

Методи дослідження обрані з урахуванням поставленої мети, завдань дослідження, його об'єкта і предмета. Методологічну основу дослідження становить система філософських, загальнонаукових, спеціальних, традиційно юридичних, конкретно-соціологічних методів. У дисертаційній роботі також застосовано окремі методи пізнання: історико-правовий (досліджено історію розвитку вітчизняного кримінального законодавства, що встановлювало відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності в Україні та країнах германської правової сім'ї (підрозділи 1.2)); порівняльно-правовий (для вивчення кримінального законодавства країн германської правової сім'ї (усі розділи), системно-структурний (під час визначення об'єктивних та суб'єктивних ознак складів кримінальних правопорушень проти власності за кримінальним законодавством України та германської правової сім'ї (розділи 2 та 3); статистичний (при вивченні правозастосовної практики); соціологічний (був використаний під час вивчення практики застосування кримінального закону України та германської правової сім'ї з питань кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності (усі розділи)), формально-логічний (були опрацьовані норми КК та інших нормативно-правових джерел України та країн германської правової сім'ї, встановлені ознаки та сформульовані основні поняття (усі розділи)), логіко-семантичний метод був використаний для уточнення та поглиблення категоріального апарату дослідження (підрозділи 1.1., 1.3), функціональний метод спрямований на вивчення реально існуючої соціальної проблеми і шляхів її вирішення в різних країнах, аналогічних або різних способів, зі схожими або відмінними результатами (підрозділи 3.1., 3.2), контекстно-правовий метод, що фокусується на поточному соціально-правовому контексті (підрозділи 1.1., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у дисертації вперше досліджено теоретико-правові та науково-прикладні засади кримінально-правової охорони власності за законодавством країн германської правової сім'ї та України. У дисертації сформульовано такі положення, висновки та пропозиції, що мають наукову новизну:

вперше:

виокремлено систему «майнових кримінальних правопорушень» в доктрині кримінального права держав германської правової сім'ї до яких слід відносити загальну сукупність кримінально протиправних діянь проти власності, у сфері господарської діяльності та ті окремі склади кримінальних правопорушень, де чуже майно є предметом посягання;

в межах «майнових кримінальних правопорушень» визначено систему кримінальних правопорушень проти власності за законодавством держав германської правової сім'ї, до якої входять три групи кримінальних правопорушень: 1) кримінальні правопорушення проти власності; 2) кримінальні правопорушення проти окремих майнових благ; 3) кримінальні правопорушення проти майнових прав особи;

обґрунтовано, що основним критерієм систематизації кримінальних правопорушень проти власності в доктрині кримінального права держав германської правової сім'ї, виступають види предметів кримінально-протиправних посягань, зокрема, *чужа власність* під якою слід розуміти фізичні речі, які належать певній особі на праві власності; *окремі майнові блага* – об'єкт матеріального світу, який задовольняє певні людські потреби та має вартість (наприклад, електрична енергія); *майнові права особи* – права особи, які включають складові частини права власності (право володіння, користування, розпорядження) та інші права майнового характеру (право вимоги, право на об'єкт інтелектуальної власності);

запропоновано інтеграцію класичної германської моделі кримінальних правопорушень проти власності в національне кримінальне право, шляхом виділення трьох груп посягань, передбачених Розділом VI Особливої частини КК України: 1) кримінальні правопорушення, пов'язанні з незаконним заволодінням чужим майном (крадіжка, грабіж, розбій, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; умисне знищення або пошкодження майна); 2) кримінальні правопорушення проти окремих чужих майнових благ (викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання; незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї; незаконне заволодіння транспортним засобом та ін.); 3) кримінальні правопорушення проти чужого майна та майнових прав (шахрайство, вимагання);

вдосконалено:

визначення германської правової сім'ї як частини континентальної (романо-германської) правової сім'ї, яка включає правові системи країн континентальної Європи (Німеччина, Австрія, Швейцарія та ін.), відмінними рисами якої є верховенство писаного права (закону) як основного джерела права, чіткий поділ права на публічне і приватне право, має більш складну структуру норм (пандектна система), виділяється в рамках романо-германської правової системи завдяки історичній рецепції римського права, філософській глибині, кодифікаційній традиції та науковому підходу до розробки права;

поняття системи кримінального законодавства Німеччини у сфері охорони власності, яка складається з Кримінального кодексу (основне кримінальне право) та додаткового кримінального права, яке направлене на забезпечення максимально повного захисту суб'єктів майнових прав та інтересів держави (ряд

галузових законів, наприклад, Закон про зберігання зброї, Закон про обіг наркотичних засобів тощо);

науковий підхід щодо правової оцінки майнової шкоди як ознаки складу кримінального правопорушення проти власності, так як за законодавством країн германської правової сім'ї предметом такого діяння можуть бути речі, які не мають економічної цінності (фото, пам'ятна річ тощо);

правова оцінка ознаки насильства в складі кваліфікованої крадіжки та насильства у складі розбою за законодавством країн германської правової сім'ї в якості розмежувальної ознаки при кваліфікації, коли при розбої насильство (відповідного ступеня) є способом вчинення посягання, а при крадіжці, обтяженій насильством – способом утримати привласнену річ;

набуло подальшого розвитку:

періодизація генезису кримінально-правової охорони власності у вітчизняному законодавстві: період з середини X століття до першої половини XIX століття (визначення кримінально-караних посягань, формування першої системи кримінальних правопорушень проти власності та системи покарань за такі діяння); з першої половини XIX століття до 1917 р. (період формування системи кодифікованого кримінального права, якому характерне розширення системи кримінальних правопорушень проти власності, поділ кримінальних правопорушень проти власності на посягання проти власності (тілесні речі) та власності в цілому (тілесні та безтілесні речі); з 1917 р. до 1991 р. (період кримінально-правового регулювання суспільних відносин на принципах соціалізму з превілеюванням колективних інтересів власності над приватними); з 1991 р. до 2001 р. (період пом'якшення заходів державного примусу та демократизація кримінального законодавства); з 2001 р. і до 24 лютого 2022 року (сучасний період, який характеризується процесами поглиблених наукових розробок та їх нормативним втіленням у сфері охорони відносин власності); з 24 лютого 2022 року і до тепер (період розвитку кримінально-правової доктрини в умовах викликів воєнного стану);

правове значення обману в складі шахрайстві за законодавством країн германської правової сім'ї з урахування того, що кримінально караним є не сам обман, а саме спричинення майнової шкоди шляхом обману, в силу того, що під впливом обману відносно різних фактів та обставин, введена в оману особа провокується до розпорядження своїм майном без співрозмірного еквіваленту відшкодування;

загальними рисами кримінального права країн германської правової сім'ї є визнання закону основним джерелом даної галузі права, систематизації законів кримінально-правового змісту, лаконічність та узагальнений характер викладу норм, суворість санкцій;

розуміння права власності за практикою ЄСПЛ (ст. 1 Протоколу №1), захист якого поширюється на фізичних та юридичних осіб, гарантуючи мирне володіння, заборону безпідставного позбавлення майна та правомірного втручання держави лише в загальних інтересах;

додатково доводиться, що наявність в Німеччині основного Кримінального кодексу та додаткового кримінального законодавства (окремі галузеві закони, які містять кримінально-правові норми) свідчить про єдність системи германського

кримінального права, яка встановлює єдину кримінальну відповідальність визначаючи загальні та спеціальні положення такої відповідальності у різних законодавчих актах

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони використовуються чи можуть бути використані:

- науково-дослідній діяльності – для розвитку кримінально-правової науки, визначення нових напрямів удосконалення кримінального законодавства та формування теоретичних основ запобігання кримінально-протиправним посяганням проти власності;

- правотворчій діяльності – при підготовці законодавчих ініціатив щодо внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України з метою усунення прогалин та суперечностей;

- правозастосовній діяльності – сформульовані в дисертації висновки можуть бути використані судами та правоохоронними органами як практичні рекомендації під час застосування кримінально-правових норм (Акт впровадження від 4 травня в практичну діяльність Київського районного суду міста Одеси, Акт впровадження від 11.02.2026 року в практичну діяльність Головного управління Національної поліції в Одеській області);

- у навчальному процесі - результати дослідження можуть бути інтегровані в навчальний процес під час викладання Загальної та Особливої частин кримінального права, а також спецкурсів (Акт впровадження в навчально-наукову діяльність НУ «Одеська юридична академія» від 28 серпня 2025 року).

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження були представлені під час обговорення на засіданнях кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Основні положення та висновки також викладені в доповідях на науково-практичних конференціях: Одеській науково-практичній конференції «Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» (м. Одеса, 24 листопада 2023 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (Одеса, 26 квітня 2024 року), Інтернаціональній науковій конференції «Theoretical foundations of law, public management and practice of their application» (Рига, 25-26 грудня 2024 року), VIII Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування» (м. Чернівці, 30 травня 2025 року), Інтернаціональній науковій конференції «Modern Achievements in Legal Science and Practice» (Рига, 19-20 березня 2025 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час» (м. Одеса, 16 трав. 2025 року).

Публікації. Основні результати дослідження викладені у десяти наукових статтях, з яких чотири опубліковано у збірниках наукових праць, що входять до переліку фахових видань, затверджених МОН України та шести тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які включають вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (232 найменування), 3 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 189 сторінок, із них основного тексту 157 сторінок.

По закінченню доповіді Кулик А.В. присутніми поставлені такі запитання:

Доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. Мирошніченко Н.А. запитала, яка емпірична основа дисертаційного дослідження?

Кулик А.В. відповіла, що *емпіричну основу дисертаційного дослідження* складають статистичні і аналітичні дані МВС України, Генеральної прокуратури України, практика Верховного Суду та судів загальної юрисдикції України, рішення Європейського Суду з прав людини.

Професор кафедри кримінального права, д.ю.н., доцент Коломієць Ю.Ю., запитала, які основні висновки щодо особливостей кримінально-правової охорони власності за законодавством країн германської правової сім'ї авторка зробила в дослідженні?

Кулик А.В. відповіла, що в результаті роботи *щодо особливостей кримінально-правової охорони власності за законодавством країн германської правової сім'ї було зроблено наступні висновки:*

- у кримінальній доктрині держав германської правової сім'ї майнові кримінальні правопорушення визначаються як дії, які посягають на власність або індивідуальне майно іншої особи. Поняття «майнових кримінальних правопорушень» використовується у вузькому та широкому значенні залежно від того, чи пов'язане настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді майнової шкоди з необхідною умовою кримінальної відповідальності (наприклад, у випадку шахрайства, вимагання, зловживання довірою) або є пов'язаним явищем, але не обов'язковим результатом. Останнє в кримінальному праві країн германської правової сім'ї відноситься до так званих кримінальних правопорушень проти власності, які відрізняються від майнових правопорушень у вузькому сенсі, оскільки вони захищають речі, які не мають економічної цінності (наприклад, пам'ятна річ потерпілої особи);

- доктрина кримінального права країн германського типу правової сім'ї майнові кримінальні правопорушення поділяє на дві основні групи: кримінально протиправні дії проти майна і кримінально карані дії проти індивідуальних майнових активів та кримінальні правопорушення проти власності в цілому. Системний аналіз законодавства країн германської правової сім'ї дає підстави стверджувати, що кримінально протиправні дії, які посягають на майно, традиційно включають діяння, пов'язані з викраденням майна (наприклад, крадіжка, привласнення майна, розбій тощо). До кримінальних правопорушень щодо окремих майнових активів (цінностей) належать, наприклад, крадіжка електричної енергії та кримінально протиправні діяння, пов'язані з несанкціонованим використанням чужих речей; кримінально протиправні діяння, пов'язані з правом власності на майно; злочинні діяння, пов'язані з банкрутством; інші кримінально протиправні діяння, що порушують права кредитора, право

користування тощо. До кримінальних правопорушень проти власності в цілому віднесено шахрайство, вимагання та зловживання довірою;

- класифікація майнових кримінальних діянь, запропонована німецькими експертами-юристами, базується на процесуальних законодавчих аспектах і має величезне практичне значення. Від місця кримінального правопорушення в одній з двох підсистем (кримінальні правопорушення проти майна (індивідуальних благ) або кримінальне правопорушення проти власності в цілому) залежить вирішення ряду практичних питань: характеристика об'єкта кримінального правопорушення, особливості способу нападу, наявність або відсутність майнової шкоди як передумови протиправного діяння. Цілісність системи майнових протиправних посягань у кримінальному праві держав германської правової сім'ї демонструє той факт, що сукупність кримінальних норм, про які йде мова, спрямована на захист усіх майнових відносин, що виникають у ринковій економіці;

- предмет кримінальних правопорушень проти власності в законодавстві держав германської правової сім'ї визначається шляхом вказівки на «фізичну річ», в той час як перелік предметів такого виду посягань як цілого залишається відкритим: до нього відносяться будь-які економічні блага, які перебувають в цивільному обігу. Такий підхід забезпечує германській системі майнових кримінальних правопорушень відкритість та гнучкість: які б економічні блага, які не відносяться до «фізичних речей», не з'явилися би в майбутньому, вони отримають надійну кримінально-правову охорону в рамках підсистеми кримінальних правопорушень проти власності як цілого.

Доцент кафедри кримінального права, к.ю.н., доцент Абакіна-Пілявська Л.М. запитала, які пропозиції та ідеї щодо вдосконалення чинного національного законодавства у розрізі кримінально-правової охорони відносин власності за результатами проведеного дослідження пропонує дисертантка?

Кулик А.В. відповіла, що за результатами проведеної роботи *щодо вдосконалення чинного національного законодавства у розрізі кримінально-правової охорони відносин власності нею пропонується:*

1) повернення до класичної моделі майнових кримінальних правопорушень шляхом виділення двох груп посягань, передбачених Розділом VI Особливої частини КК України:

- кримінальні правопорушення проти фізичних речей (майна) – крадіжка, грабіж, розбій, викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї, умисне знищення або пошкодження майна, незаконне заволодіння транспортним засобом та ін.;

- кримінальні правопорушення проти власності в цілому (майнових прав) – шахрайство, вимагання. Об'єктом цих кримінальних правопорушень можуть бути не тільки речі, але й інші об'єкти цивільних прав: майнові права, безготівкові кошти, бездокументарні цінні папери, тобто майно в цілому;

2) у вітчизняній науці панує підхід, згідно якого, майно – це речі матеріального світу, яким притаманні специфічні ознаки фізичного, економічного

та юридичного характеру (наприклад, грошові кошти, цінні папери, особисті речі, побутова техніка, предмети домашнього господарства, продуктивна робоча худоба тощо). Разом з тим, фізичні ознаки майна характеризуються тим, що вказані предмети та речі можна вилучити, привласнити, спожити, пошкодити, знищити тощо; Економічні ознаки полягають у тому, що майно повинно: а) мати мінову та споживчу вартість; б) бути відокремлене від природного середовища чи бути створене заново; в) бути здатним задовольняти потреби людини та суспільства; юридичні ознаки майна полягають у наступному: а) майно має бути чужим для винного; б) майно повинне належати за правом власності іншому суб'єктові права власності; в) майно має не належати до предметів кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачена іншими розділами Особливої частини КК України;

3) основною відмінністю деліктів привласнення за правом країн германської правової сім'ї та вітчизняного кримінального права, є відсутність майнової шкоди як обов'язкової ознаки таких діянь. Саме тому, наприклад в Німеччині, предметом крадіжки можуть бути речі, які не мають економічної цінності (фото, пам'ятна річ тощо). Пропонується, до предмету крадіжки та грабежу віднести не лише речі матеріального світу, вартість яких перевищує 0,5 неоподаткованого мінімуму доходів громадян, а й речі, які мають особливу особисту цінність для потерпілої особи, шляхом відображення п. 5 Примітки до ст. 185 КК України наступного змісту: «предметом складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями статтях 185, 186 можуть бути речі матеріального світу, які мають особливу особисту цінність для потерпілої особи»;

4) будь-яка складова частина майна може бути предметом протиправного посягання: річ, суб'єктивне право вимоги чи будь-яке майно, незалежно від його фізичної природи. В цілісній системі майнових кримінальних правопорушень діяння проти власності в цілому, забезпечують охорону майна в широкому його розумінні, цивільно-правовий режим якого визначається, в першу чергу, не конструкцією речового права власності, а конструкцією зобов'язального права. В умовах ринкової економіки майнові відносини виникають не тільки з приводу речей, але й з приводу інших матеріальних та нематеріальних благ: робіт, послуг, вимог тощо. Саме з цього приводу й складуються особливі правовідносини. Відповідно такі «безтілесні речі», як наприклад, право вимоги також може бути предметом кримінального правопорушення проти власності. Економічне поняття товару як об'єкту цивільного обігу втілюється не лише в речах, але й в інших, в тому числі, нематеріальних предметах. Оскільки такі об'єкти виступають елементами майнового обігу, вони можуть отримуватися людиною як в законний, так і в протиправний спосіб;

5) для вдосконалення охорони власності українському кримінальному праву доцільно запозичити з германської правової традиції: детальну класифікацію кримінальних правопорушень проти власності; пріоритет відшкодування шкоди потерпілому; ширше застосування альтернативних покарань; сучасний підхід трактування предмету кримінальних правопорушень проти власності з урахуванням об'єктів цифрової власності; чіткі критерії оцінки майнової шкоди.

Після відповідей на запитання виступив **науковий керівник** – професор кафедри кримінального права, д.ю.н., професор **Стрельцов Євген Львович**

Науковий керівник зазначив, що в цілому дисертантці вдалося повністю виконати поставлені у дослідженні завдання завдяки використанню сукупності загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема: діалектичного, системно-структурного методів, методу системного аналізу, статистичного та порівняльно-правового методів. З метою отримання достовірних та об'єктивних результатів дослідження всі методи використовувалися у взаємозв'язку та взаємозалежності.

Дисертація має наукову новизну, оскільки в ній запропоновано якісно новий підхід до сучасного комплексного порівняльно-правового дослідження проблематики кримінально-правової охорони відносин власності за законодавством країн германської правової сім'ї. Авторкою пропонується ряд висновків, ідей та рекомендацій в частині вдосконалення охорони власності в українському кримінальному праві, в тому числі за рахунок запозичення з германської правової традиції: детальну класифікацію кримінальних правопорушень проти власності; пріоритет відшкодування шкоди потерпілому; ширше застосування альтернативних покарань; сучасний підхід трактування предмету кримінальних правопорушень проти власності з урахуванням об'єктів цифрової власності; чіткі критерії оцінки майнової шкоди.

Кулик А.В. повністю виконано індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. У процесі роботи з підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Кулик А.В. проявила себе як наполегливий, здібний та вдумливий дослідник. На належному рівні та своєчасно виконувала індивідуальний навчальний план, має високі оцінки.

Науковим керівником зазначено, що дисертація Кулик А.В. на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

У обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, доцент Полянський Є.Ю., яка надав високу оцінку дисертації, кількості та характеру досліджених у ній питань, ґрунтовності дослідження, вдалості та значущості висновків, відмітила слушність пропозицій

та рекомендацій. Відзначив відображення основних положень дисертації у публікаціях Кулик А.В. Зазначив, що дисертація Кулик А.В. на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Туляков В.О. підкреслив актуальність теми для теорії та практики, вдалу архітектуру роботи, правильне розкриття питань, вказаних у роботі, повне досягнення мети та завдань дослідження. Вказав, що дисертація Кулик А.В. на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального права, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Горбачова І.М. відмітила високий науковий рівень дослідження, актуальність, повноту висновків. Вказала, що дисертація Кулик А.В. на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Хильченко А.С. відзначила високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Вказала на окремі дискусійні питання, які носять рекомендаційний характер. Дисертація Кулик А.В. на тему «Кримінально-протиправні посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам і може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Кулик Анастасії Валеріївни на тему «Кримінально-протиправні
посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», поданої
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність дослідження обумовлена високою поширеністю кримінальних правопорушень проти власності. Наприклад, у 2024 році в

Німеччині відбувалося значне зростання посягань на чуже майно, зокрема магазинних крадіжок, які завдали збитків на суму 3 мільярди євро (зростання на 20% порівняно з 2022 роком). Також збільшилася кількість кримінальних правопорушень із застосуванням насильства, зокрема із застосуванням вогнепальної та холодної зброї, а також насильницьких злочинів загалом, до 217,3 тисячі випадків, що є найвищим показником із 2010 року . Подібна ситуація спостерігається також в Австрії та Швейцарії. За період 2024 року в Україні було виявлено та зафіксовано 492 479 кримінальних правопорушення, з яких проти власності – 132 910, що склало майже 27 % від всієї кількості . Вказані дані дають підстави стверджувати, що кримінальні правопорушення проти власності мають найбільшу питому вагу в загальній структурі злочинності. Така ситуація підтверджує актуальність та практичну значимість даного дослідження, яке спрямоване на подальшу розробку наукових засад покращення положення щодо протидії таким кримінально-протиправним посяганням.

Вибір для порівняльного дослідження кримінального законодавства та практики держав германської правової сім'ї обумовлений логікою історичного розвитку вітчизняного законодавства під впливом німецької правової доктрини, оскільки українська правова думка першої половини XIX-початку XX століття активно запозичувала з німецької правової науки як цивільно-правові, так і кримінально-правові підходи регулювання суспільних відносин. Відомо, що відповідний проміжок свого історичного існування основою кримінального права на території сучасної України були Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 року та Кримінальне уложення 1903 року, в яких було закладено німецьку концепцію майнових кримінальних правопорушень з розподілом на посягання проти власності та окремих економічних благ та проти майнових прав особи. Звісно, в радянські часи традиційні континентальні підходи були частково змінені під впливом економічних та ідеологічних чинників.

З початком розбудови незалежної України концепція кримінально-правової охорони власності реформувалася, в тому числі, з урахуванням сучасних викликів ринкової економіки. Економічні відносини, що постійно розвиваються, вимагають, щоб норми кримінального права, спрямовані на захист власності, об'єктивно відображали існуючі особливості та тенденції в системі економічних благ. Видається, що саме досвід краї германської типу правової системи має найбільше теоретичне та практичне значення в частині проблематики кримінально-правової охорони власності. Примітно, що саме кримінальній доктрині країн германського типу правової сім'ї вдалося створити одну з найдосконаліших систем майнових кримінальних правопорушень у континентальній правовій родині, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» від 02 грудня 2020 року (протокол № 3).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є аналіз особливостей кримінально-правової заборони посягань проти власності в державах германської правової сім'ї та формування на цій основі обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення теорії та практики кримінального права України.

Для досягнення цієї мети у дисертаційному дослідженні вирішуються такі **завдання**: визначити методологію наукового аналізу кримінальної відповідальності за правопорушення проти власності за законодавством держав германської правової сім'ї; здійснити історико-правовий аналіз кримінально-правової охорони власності в Україні та державах германської правової сім'ї; з'ясувати поняття власності як об'єкту кримінально-правової охорони в законодавстві України та країнах германської правової сім'ї; дослідити концептуальні основи побудови системи кримінальних правопорушень проти власності у кримінальному праві держав германської правової сім'ї; вивчити загальну характеристику кримінальних правопорушень проти власності та окремих майнових благ за законодавством країн германської правової сім'ї; встановити особливості кримінальних правопорушень проти майнових прав особи за законодавством країн германської правової сім'ї; охарактеризувати особливості системи кримінальних правопорушень проти власності у національному кримінальному праві; розглянути специфіку кримінальних правопорушень проти майнових прав особи у кримінальному праві України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері кримінально-правової охорони власності в державах германської правової сім'ї та Україні.

Предмет дослідження – кримінально-правові посягання проти власності в державах германської правової сім'ї.

В процесі дослідження було використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Методологічну основу дослідження становить система філософських, загальнонаукових, спеціальних, традиційно юридичних, конкретно-соціологічних методів. У дисертаційній роботі також застосовано окремі методи пізнання: історико-правовий (досліджено історію розвитку вітчизняного кримінального законодавства, що встановлювало відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності в Україні та країнах германської правової сім'ї (підрозділи 1.2)); порівняльно-правовий (для вивчення кримінального законодавства країн германської правової сім'ї (усі розділи), системно-структурний (під час визначення об'єктивних та суб'єктивних ознак складів кримінальних правопорушень проти власності за кримінальним законодавством України та германської правової сім'ї (розділи 2 та 3); статистичний (при вивченні правозастосовної практики); соціологічний (був

використаний під час вивчення практики застосування кримінального закону України та германської правової сім'ї з питань кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності (усі розділи)), формально-логічний (були опрацьовані норми КК та інших нормативно-правових джерел України та країн германської правової сім'ї, встановлені ознаки та сформульовані основні поняття (усі розділи)), логіко-семантичний метод був використаний для уточнення та поглиблення категоріального апарату дослідження (підрозділи 1.1., 1.3), функціональний метод спрямований на вивчення реально існуючої соціальної проблеми і шляхів її вирішення в різних країнах, аналогічних або різних способів, зі схожими або відмінними результатами (підрозділи 3.1., 3.2), контекстно-правовий метод, що фокусується на поточному соціально-правовому контексті (підрозділи 1.1., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2).

Нормативною базою дослідження є: Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України та інші закони і підзаконні акти України, акти кримінального законодавства окремих країн континентальної Європи (Німеччина, Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн) та інших держав.

В **емпіричну основу** дослідження були покладені статистичні і аналітичні дані МВС України, Генеральної прокуратури України, практика Верховного Суду та судів загальної юрисдикції України, рішення Європейського Суду з прав людини.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше*:

виокремлено систему «майнових кримінальних правопорушень» в доктрині кримінального права держав германської правової сім'ї до яких слід відносити загальну сукупність кримінально протиправних діянь проти власності, у сфері господарської діяльності та ті окремі склади кримінальних правопорушень, де чуже майно є предметом посягання;

в межах «майнових кримінальних правопорушень» визначено систему кримінальних правопорушень проти власності за законодавством держав германської правової сім'ї, до якої входять три групи кримінальних правопорушень: 1) кримінальні правопорушення проти власності; 2) кримінальні правопорушення проти окремих майнових благ; 3) кримінальні правопорушення проти майнових прав особи;

обґрунтовано, що основним критерієм систематизації кримінальних правопорушень проти власності в доктрині кримінального права держав германської правової сім'ї, виступають види предметів кримінально-протиправних посягань, зокрема, чужа власність під якою слід розуміти фізичні речі, які належать певній особі на праві власності; окремі майнові блага – об'єкт матеріального світу, який задовольняє певні людські потреби та має вартість (наприклад, електрична енергія); майнові права особи – права особи, які включають складові частини права власності (право володіння, користування,

розпорядження) та інші права майнового характеру (право вимоги, право на об'єкт інтелектуальної власності);

запропоновано інтеграцію класичної германської моделі кримінальних правопорушень проти власності в національне кримінальне право, шляхом виділення трьох груп посягань, передбачених Розділом VI Особливої частини КК України: 1) кримінальні правопорушення, пов'язанні з незаконним заволодінням чужим майном (крадіжка, грабіж, розбій, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; умисне знищення або пошкодження майна); 2) кримінальні правопорушення проти окремих чужих майнових благ (викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання; незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї; незаконне заволодіння транспортним засобом та ін.); 3) кримінальні правопорушення проти чужого майна та майнових прав (шахрайство, вимагання);

вдосконалено:

визначення германської правової сім'ї як частини континентальної (романо-германської) правової сім'ї, яка включає правові системи країн континентальної Європи (Німеччина, Австрія, Швейцарія та ін.), відмінними рисами якої є верховенство писаного права (закону) як основного джерела права, чіткий поділ права на публічне і приватне право, має більш складну структуру норм (пандектна система), виділяється в рамках романо-германської правової системи завдяки історичній рецепції римського права, філософській глибині, кодифікаційній традиції та науковому підходу до розробки права;

поняття системи кримінального законодавства Німеччини у сфері охорони власності, яка складається з Кримінального кодексу (основне кримінальне право) та додаткового кримінального права, яке направлене на забезпечення максимально повного захисту суб'єктів майнових прав та інтересів держави (ряд галузевих законів, наприклад, Закон про зберігання зброї, Закон про обіг наркотичних засобів тощо);

науковий підхід щодо правової оцінки майнової шкоди як ознаки складу кримінального правопорушення проти власності, так як за законодавством країн германської правової сім'ї предметом такого діяння можуть бути речі, які не мають економічної цінності (фото, пам'ятна річ тощо);

правова оцінка ознаки насильства в складі кваліфікованої крадіжки та насильства у складі розбою за законодавством країн германської правової сім'ї в якості розмежувальної ознаки при кваліфікації, коли при розбої насильство (відповідного ступеня) є способом вчинення посягання, а при крадіжці, обтяженій насильством – способом утримати привласнену річ;

набуло подальшого розвитку:

періодизація генезису кримінально-правової охорони власності у вітчизняному законодавстві: період з середини X століття до першої половини XIX століття (визначення кримінально-караних посягань, формування першої системи кримінальних правопорушень проти власності та системи покарань за такі діяння); з першої половини XIX століття до 1917 р. (період формування системи кодифікованого кримінального права, якому характерне розширення системи кримінальних правопорушень проти власності, поділ кримінальних

правопорушень проти власності на посягання проти власності (тілесні речі) та власності в цілому (тілесні та безтілесні речі); з 1917 р. до 1991 р. (період кримінально-правового регулювання суспільних відносин на принципах соціалізму з превілеюванням колективних інтересів власності над приватними); з 1991 р. до 2001 р. (період пом'якшення заходів державного примусу та демократизація кримінального законодавства); з 2001 р. і до 24 лютого 2022 року (сучасний період, який характеризується процесами поглиблених наукових розробок та їх нормативним втіленням у сфері охорони відносин власності); з 24 лютого 2022 року і до тепер (період розвитку кримінально-правової доктрини в умовах викликів воєнного стану);

правове значення обману в складі шахрайстві за законодавством країн германської правової сім'ї з урахування того, що кримінально караним є не сам обман, а саме спричинення майнової шкоди шляхом обману, в силу того, що під впливом обману відносно різних фактів та обставин, введена в оману особа провокується до розпорядження своїм майном без співрозмірного еквіваленту відшкодування;

загальними рисами кримінального права країн германської правової сім'ї є визнання закону основним джерелом даної галузі права, систематизації законів кримінально-правового змісту, лаконічність та узагальнений характер викладу норм, суворість санкцій;

розуміння права власності за практикою ЄСПЛ (ст. 1 Протоколу №1), захист якого поширюється на фізичних та юридичних осіб, гарантуючи мирне володіння, заборону безпідставного позбавлення майна та правомірного втручання держави лише в загальних інтересах;

додатково доводиться, що наявність в Німеччині основного Кримінального кодексу та додаткового кримінального законодавства (окремі галузеві закони, які містять кримінально-правові норми) свідчить про єдність системи германського кримінального права, яка встановлює єдину кримінальну відповідальність визначаючи загальні та спеціальні положення такої відповідальності у різних законодавчих актах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони використовуються чи можуть бути використані:

- науково-дослідній діяльності – для розвитку кримінально-правової науки, визначення нових напрямів удосконалення кримінального законодавства та формування теоретичних основ запобігання кримінально-протиправним посяганням проти власності;

- правотворчій діяльності – при підготовці законодавчих ініціатив щодо внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України з метою усунення прогалин та суперечностей;

- правозастосовній діяльності – сформульовані в дисертації висновки можуть бути використані судами та правоохоронними органами як практичні рекомендації під час застосування кримінально-правових норм (Акт впровадження від 15 квітня 2026 р. в практичну діяльність Київського районного суду міста Одеси, Акт впровадження від 11.02.2026 року в практичну діяльність Головного управління Національної поліції в Одеській області);

- у навчальному процесі - результати дослідження можуть бути інтегровані в навчальний процес під час викладання Загальної та Особливої частин кримінального права, а також спецкурсів (Акт впровадження від 28 квітня 2026 року в діяльність НУ «Одеська юридична академія»).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел монографічного, нормативно-правового, правозастосовного характеру, в тому числі судової практики та зарубіжного досвіду.

Апробація результатів дослідження.

Публікації. Основні результати дослідження викладені у 10 наукових статтях, з яких 4 опубліковано у збірниках наукових праць, що входять до переліку фахових видань, затверджених МОН України та 6 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (232 найменування) та 3 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 208 сторінок, із них основного тексту – 158 сторінок.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Кулик А.В. До питання методології порівняльно-правового дослідження в кримінальному праві. *Право і суспільство*. № 5. 2023. С. 440-445.

Кулик А.В. Загальна характеристика системи майнових кримінальних правопорушень в кримінальному праві України та Німеччини: порівняльний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 9. 2024. С. 501-504.

Кулик А.В. Кримінально-правова охорона власності в Україні та Німеччині: порівняльно-правовий аспект. *Право і суспільство*. № 2. 2025. С. 654-659.

Кулик А.В. Регулювання відповідальності за правопорушення, вчинені електронними платіжними засобами, в законодавстві романо-германській правовій сім'ї. *Правові новели*. № 25. 2025. С. 124-133.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

Кулик А.В. Окремі напрямки міжнародно-правової протидії кримінально-протиправним посяганням. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квіт. 2024 р.) / НУ "ОЮА" ; за заг. ред. С. В. Ківалова ; відп. за вип. М. Р. Аракелян. – Одеса : Фенікс, 2024. – С. 394-396. Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/28707>

Кулик А.В. Основи кримінальної політики протидії кримінальним правопорушенням проти власності. *Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права* : матеріали Одеської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 лист. 2023 р.) / відп. ред. проф. Ю. Ю. Коломієць. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 252 с. – С. 140-145.

Кулик А.В. Насильницькі кримінальні правопорушення проти власності (на основі кримінального кодексу Франції). International scientific conference “*Theoretical foundations of law, public management and practice of their application*” : conference proceedings (December 25–26, 2024. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. 352 с. - С. 346-350.

Кулик А.В. Традиція охорони власності в країнах романо-германської правової системи. *Права людини та публічне врядування*: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 483с. С. 480-482.

Кулик А.В. Шахрайство за законодавством Австрії. *Modern Achievements in Legal Science and Practice* (March 19–20, 2025. Riga, the Republic of Latvia) : International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 207с. С. 203-205.

Кулик А. В. Системність як ознака кримінального права. *Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 трав. 2025 р.) : у 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – С. 525-527.

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел монографічного, нормативно-правового, правозастосовного характеру, в тому числі судової практики та зарубіжного досвіду.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Загальний висновок. Враховуючи викладене, вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Кулик Анастасії Валеріївни на тему: «Кримінально-правові посягання проти власності в державах германської правової сім'ї» відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31 травня 2019 р. № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань **08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».**

У результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 18 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Кулик А.В. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кулик Анастасії Валеріївни на тему: «Кримінально-правові посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Кулик Анастасії Валеріївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

3. Рекомендувати дисертацію Кулик Анастасії Валеріївни на тему: «Кримінально-правові посягання проти власності в державах германської правової сім'ї» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації Кулик Анастасії Валеріївни на тему: «Кримінально-правові посягання проти власності в державах германської правової сім'ї», зокрема:

1. **Голова ради** – Колодін Денис Олексійович, д.ю.н., доцент, професор кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

2. Степаненко Оксана Василівна, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

3. Абакіна-Пілявська Людмила Миколаївна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Офіційні опоненти:

4. Павлова Тетяна Олександрівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова.

5. Шаблистий Володимир Вікторович, д.ю.н., професор, директор ННІ права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук (докторів філософії в галузі «Право») за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 18; проти – немає; утримались – немає.

Головуюча на засіданні,
завідувач кафедри
кримінального права
доктор юридичних наук, доцент

Оксана СТЕПАНЕНКО